

Zor Ama Haklı Bir Talep: #EhliyetAffı

Ehliyet affı konusunda yazmaya niyetlenince zor ve tehlikeli sulara yüzmeye kalktığımın farkındayım. Mümkün olduğu kadar sade ve açık şekilde düşünce ve tespitlerimi paylaşmak isterim.

Önce kimlerin ehliyetine geçici veya sürekli el konuluyor kısaca hatırlayalım:

- 1-Aynı yıl içinde toplam 100 ceza puanı alanların,
 - 2-Ölümlü trafik kazalarında karışanların,
 - 3-Uyuşturucu madde etkisindeyken araç kullananların,
 - 4-Stajyer sürücü dönemindeyken toplam 75 ceza puanı alanların,
 - 5-Ehliyet geçerlilik süresi dolanların,
 - 6-Sağlık durumu sürücülüğe elvermeyecek şekilde kalıcı veya geçici bozulanların,
 - 7-Hız kurallarına tekrarlayan şekilde en az 5 kez uymayanların,
 - 8-Ölçülen değeri 0,50 promil ve üzerinde alkol aldığı tespit edilenlerin,
 - 9-Ehliyet kursunu ilk kez bitirdiğinde aldığı sertifikasını yasal süre içinde ehliyete çevirmeyenlerin,
- Ehliyetlerine 2 aydan başlayan ve süresiz iptale kadar değişen aralıklarda hak mahrumiyeti uygulanır.

Ayrıntılara girmeden hemen önce, sürücünün haksızlığı ispatlanmış bir şekilde ölümlü kazaya karışanlar, uyuşturucu etkisi altında araç kullananlar ve sağlığı sürüş emniyetini kaybedecek şekilde bozulanlar hakkındaki hüküm ve uygulamaların, ayrıca değerlendirmeye tabi tutulmadan devamından yana olduğumu belirtmeliyim.

Özellikle pandemi dönemindeki olağanüstü şartlar ve ekonomik zorluklar nedeniyle, sertifikasını resmi süresi içinde ehliyete çeviremediği için dosyası yananlara yönelik tek seferlik ehliyet affının da verilmesi gerektiğine de inanıyor, bu listedeki en masum grup olduklarını düşünüyorum.

2016 yılından önce alınan eski tip ehliyetlerin, 2022 yılı sonunda dolan yenileme süresi 2 yıl daha uzatıldığı için, yenileme gecikmesiyle ehliyet iptali sorunu yaşayan yoktur.

Asıl sıkıntılı konu alkollü araç kullanımı veya iddiasıdır. Alkollü araç kullanımı hakkında yaşanan haller ise şunlardır:

1-Rutin trafik kontrolü veya kaza sonucu, alkolmetre ile veya hastanede yapılan ölçümlerde kanda 0,50 promil ve üzeri alkol tespit edilmesi,

2-Polisin teklifine rağmen alkolmetreye üfleme sonucu tutanak ile alkollü kabul edilerek işlem yapılması,

3-Özellikle pandemi sırasında yoğunlaşan alkol bazlı el-yüz dezenfektanı kullanımı, ağız gargarası vb. bazı ilaçlar nedeniyle alkolmetrenin fiilen alkol içilmediği halde içilmiş gibi değer vermesi,

4-Nadir de olsa kalibrasyon ayarları bozulan bazı alkolmetre cihazlarının hatalı pozitif değer göstermesi,

Uygulama sırasında ölçülen veya tutanakla işlem yapılan değerlendirmeler hakkında ihtilaf olduğunda vatandaşın kendisini etkili savunma imkanı pek olmuyor. Çünkü işlem den hemen sonra hastaneye gidilerek alternatif ölçüm ve kan tahlili yapılsa bile bunlarla ilk işlemin kaldırılması veya düzeltilmesi imkansız derecede zor ve uzun sürüyor. Mahkemelerde şüpheden sanık yararlanır ilkesi pek dikkate alınmıyor. Resmi hastane raporu ile itiraz yolu fiili cezalandırma uygulamasını önlemediği için sonuçta pek bir anlamı kalmıyor.

Hastanede alkol ölçümleri konusunda da oturmuş bir standardın olmadığını görüyoruz. Alkolün alınmasından itibaren kanda tepe değerine ulaşması aşağı yukarı bellidir ama yıkıma uğrayarak azalma süresi ve kapasitesi her kişi için farklı olabiliyor. Hastanelerde ölçülen değerlerin üzerine hekimlerin arada geçen süreyi dikkate alarak ilave ettikleri yüzdelik değer bile farklılık gösteriyor. Kimisi yüzde 15, kimisi yüzde 30 gibi ilavelerde bulunuyor. Bu konuda netleşmek ve temel vücut ölçüleri dikkate alınarak sabit zaman-süre orantıları kullanımına geçmek lazım.

Bütün uyarılara rağmen, kendi hayatını ve başkalarını da tehlikeye atarak alkollü araç kullandığı tespit edilen, bu kabahati tekrarlamasına ve kaza yapma durumuna göre 6 aydan 5 yıla kadar ehliyetine el konulan vatandaşlarımız da var. Ehliyetine el konulanlara uygulanan cezaların dışında bir de zorunlu **SÜDGE** (Sürücü Davranışları Geliştirme Eğitimi) meselesi var. Oldukça kısıtlı kapasitede, pahalı, ağır şartlar eşliğinde düzenlenen bu kurslar yüzünden, sürücüleri ıslah edip geliştirmesi beklenen eğitim uygulaması ağır bir işkenceye, sosyal ve ekonomik ıstıraba dönüşüyor.

Düşünün ki nüfusu 20 milyona dayanan koskoca İstanbul'da bile sadece 1 tane kurs merkezi var! İstanbul'da ister Avcılar'da, isterse Tuzla'da otursun, SÜDGE kaydı yaptırmak ve kursa katılmak için bütün sürücüler Zeytinburnu ilçesine gitmek zorunda! İlgili yönetmeliğe göre bu eğitim günde en fazla 6 saat, haftada 1 gün olmak şartı ile en az 4 hafta sürmek zorunda! Haftada 1 gün yapılması çalışanlar için kolaylık gibi düşünülebilir ama uygulaması asla öyle değil! Kurslar hafta içi mesai saatlerinde yapılıyor. Peş peşe 4 günde bitirilmesi de engellenerek eziyet gibi 4 hafta boyunca birer gün gelmesi isteniyor. 4 haftalık kursun, 4 ayrı kurs gününde hastalık, cenaze vb. mücbir nedenle katılım mümkün olmadığında kurs hakkı yanıyor. Ders tekrarı veya erteleme mümkün olmuyor! Çünkü yönetmeliğe **"Eğitim programına hangi sebeple olursa olsun kesintisiz devam edilmesi esastır."** maddesi konulmuş! Yani o gün babanız da ölse cenazesini ortada bırakın, hastalıktan yataktan kalkamasanız da sürünerek çok daha kutsal ve önemli olan kursumuza gelin deniliyor!

SÜDGE kursları en az 4, en fazla 12 kişilik gruplar şeklinde açıldığı için, oldukça yetersiz kalan bir kapasite ile talebi karşılamaya çalışıyor. Henüz 2023 yılına yeni girdik ama mesela Ankara İl Sağlık

Müdürlüğü sayfasında şöyle bir uyarı var: “**!! DUYURU !! 2023 SÜDGE Kayıtları için randevu başvuruları dolmuştur!** ” Her şehirde tek yerde açılan, yetersiz kapasite yüzünden aylarca ve bazen birkaç yıl bekletme sonucu, kanunla verilen ehliyetin alınma süresini ikiye üçe katlayarak aşırı hak mahrumiyetine neden olan, yüksek ücretleriyle (2022 yılı **2.860 TL**, 2023 yılı **6.375 TL**) ayrı bir derde dönen SÜDGE projesi, vatandaşa resmi eziyet ve işkence uygulaması olmuştur! Kanuni ceza süresi dolsa bile SÜDGE şartını sağlayamayan sürücülerin yasadışı ehliyetsiz araç kullanması adeta teşvik edilir hale gelmiştir!

Af konusundan önce tüm bu süreçlerin ıslah edilmesi şarttır. Yoksa her yıl aynı derdi çeken yeni mağdur grupları doğacaktır. Alkol tespitinde ve nihai kararda savunma hakkını gözeten, standartları oturmuş resmi hastane raporlarının yeterince dikkate alındığı, SÜDGE uygulamasının ayrıca cezalandırma sürecine dönüşmediği bir model kuralmalıyız! İnsanların sadece araç kullanırken değil, normal hayatta da alkol kullanımından kendi isteği ile kaçınacağı şuuru ilkokuldan itibaren verilecek nitelikli eğitimlerle kazandırmalıyız. Alkol kullanmanın maddi zararlarını ve manevi sonuçlarını daha güzel işlemeliyiz. Alkole erişimi sıkı kontrol altına almalı, sahte içkilere cinayete teşebbüs cezası vermeli, yerli yapımlarda alkol kullanımını özendiren senaryolara yasaklama veya teşviklerden men gibi yaptırımlar getirmeliyiz.

Bu son paragrafı yazarken zorlansam da kabahat ve cezalandırmada bütün ölçüler kaçtığı için, alkolden dolayı ehliyetine el konulan sürücülere yukarıdaki detaylara istinaden bir defalığına şartlı ehliyet affı verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu şart, tıpkı adli suçlarda kullanılan **HAGB** (hükmün açıklanmasının geriye bırakılması) gibi aynı kabahatin tekrarında kanunda verilen cezalandırma ölçülerinin en az 2 veya 3 misli ile uygulanması gibi sıkı ve ağır bir ifade ile hükme bağlanmalıdır. Özellikle hayatını ve ailesini geçindirmesi doğrudan araç kullanımına bağlı olan vatandaşlar için, bu süreç adeta sosyal ve ekonomik idama dönüştüğünden, pişmanlık ve muhtaçlıkla yükselen feryatlarına sağır ve dilsiz kalamazdım. Toplumda her kesimin müjde haberleriyle umut tazelediği bu günlerde, sayıları bir milyonu aşan yasaklı sürücüler ve aileleri için de bir müjde haberinin elzem olduğuna inanıyor, konuyu yetkili büyüklerimizin irfan ve vicdanına havale ediyorum.